

KENTELIOÙ BREZHONEG

War ar Radio

Sizhun XIX

SIZHUN XIX
AR SKOL
KENTEL 1
AN DISTRO-SKOL

Tangi ha Rozenn, bugale pe krennarded, a zo e porzh ar skol.

- T - Sell 'ta piv ! Rozenn an hini eo !
- R - Ya...echu ar vakañsoù paour kaezh Tangi.
- T - Dont a rez da sellet ouzh ma fotoioù ?
Sell, ar re-mañ a zo kaer !
- R - Emaon o tont...Atav o fougasiñ.
- T - Ne fougasan ket, an taol-mañ.
- R - Alies e fougasez koulskoude...
Divinout a ran e pelec'h out bet.
- T - Divinout a rez ? Gwelomp 'ta !
- R - Bevañ a ra Nesi er vro-se ?
- T - Er vro-se e vev Nesi ?
An hini a gan "Al lestr-spluj melen" ?
- R - Nesi al Loc'h-Ness an hini eo.
- T - Nesi "al lorgnez" ?
Dastum a ra podoù lastez ?
Loustoni a zastum ?
- R - Sotaat a ra hemañ bemdez !
Diskouez a rez da fotoioù ' benn ar fin ?
- T - Gwelet a rez...Gouelioù-meur Bro-Skos.
- R - Met... Petra ra an den-mañ ?
- T - Peseurt hini ?
- R - An hini a zo war an tu kleiz.
- T - O klask sevel ar berchenn emañ.
- R - Evel er c'hoarioù breizhek ?
- T - Tamm-pe-damm, goude e klask ar c'hoarier bannañ ar berchenn a-bell
(CHOLORI ER PORZH)
- R - An hini bras-mañ a zo farsus gant e lostenn !
- T - Dougen a ra ur c'hilt, n'eo ket ul lostenn-plac'h !
- R - Ha te, dougen a rez ur c'hilt war ur foto bennak ?
- T - Ya, dougen a ran...war ar foto-mañ e tougan unan.

- R - Un dra bennak a zougez dindan emichañs...
- T - Ne respontan morse d'ar re a ra goulennou droch !
(C'HOARZHADEG, CHOLORI)

GERIAOUEG

lastez (s.enn* al l.) <i>mauvaises herbes vermine, immondices</i>	kaer beau ; <i>bien, beaucoup, au juste, absolument</i>	bannañ bannet <i>jeter, verser (en parlant d'une char- rette) ; ne pas être en équilibre</i>	a-bell <i>au loin, de loin, de beaucoup</i>
lorgnez* al l. <i>salété, immondices</i>	meur grand ; <i>grandiose, majestueux ; solennel</i>	bevañ bevel <i>vivre</i>	tamm-pe-damm <i>plus ou moins, peu ou prou</i>
lostenn* , al l. -où <i>jupe, traîne</i>		fougasiñ fougaset <i>se vanter</i>	
perchenn* , ar b - où <i>perche, gaule</i>		sotaat sotaet <i>rendre ou devenir fou, sot</i>	

Bevañ a ra Nesi er vro-se ? Nesi vit dans ce pays-là ?
Er vro-se e vev Nesi ? C'est dans ce pays que vit Nesi ?
Dastum a ra podou lastez ? Il ramasse des seaux d'ordures ?
An hini a gan "Al lestr-spluj melen" ?
Celui qui chante "le sous-marin jaune" ?
Nesi "al lorgnez". (jeu de mots) Nesi l'ordure.
O klask sevel ar berchenn emañ. Il essaye de lever la perche.
Dougen a ra ur c'hilt, n'eo ket ul lostenn-plac'h !
Il porte un kilt et non pas une jupe de fille.
Un dra bennak a zougez dindan emichañs...
Tu portes quelque chose dessous j'espère...
Ne respontan morse d'ar re a ra goulennou droch !
Je ne réponds jamais à ceux qui posent des questions idiotes !

SIZHON KIA KENTEL 2 AR GENTEL GEOGRAFIEZH

- K = Ar gelennevez
T = Tangi
R = Rozenn
- K - Peoc'h ! Peoc'h a vo a-benn ar fin ! Peoc'h Tangi !
Ha gouzout a rez pet bro gelliek a zo ?
- T - Ya, gouzout a ran...bez ez eus pemp bennak.
- R - C'hwec'h a zo !
- K - Tangi, lavar deomp anvioù ar re a anavezez.
- T - Bro-skos, Bro-lwerzhon, Bro-gembre...Bro-Gerne...
- K - Bro-Gerne ?
Peseurt hini ?
Div Vro-Gerne a zo...
- R - Bro-Gerne-Veur an hini eo.
- K - Mat-tre Rozenn !
Ha gouzout a rez anv an hini vihanañ ?
Sikour a ran... un enezenn an hini eo, un enezennig...
- R - Er ez-Vanav an hini eo !
- K - Mat-tre Rozenn !
Mat n'eus nemet pemp.
Hag an hini diwezhañ ?
Pe an hini gentañ, kentoc'h !
- R - Breizh evel-just !
- K - Anavezout a rez ar broioù kelliiek Rozenn ?
- R - N'anavezan hini ebet en diavaez eus Breizh.
Met Tangi a anavez kalz..
- K - Peseurt re a anavezez Tangi ?
- T - An hini bellañ a anavezan mat...Ouzhpenn d'an hini dostañ.
- K - Bro-Skos a anavezez ?
- T - Penn-da-benn e anavezan Bro-Skos.
- R - Fougasiñ a ra un tammig...
- T - **Ne fougasan ket !**
Amañ ez eus fotoioù ganin...
- R - Fotoioù Nesi marteze...

- K - Peoc'h ! Gwelet a ran, te eo an hini a zoug ur c'hilt !
Evel ur gwir skosad e tougez ur c'hilt !
- R - Ha dougen a ra un dra bennak dindan ?
(C'HOARZHADEG, CHOLORI)

GERIAOUEG

enez* Vanav, an e. <i>île de Man</i>	keltiek <i>celte</i>
skosad, ur s. skosiz <i>écossais</i>	penn-da-benn <i>complètement</i>

Bez ez eus pemp bennak. *Il y en a environ cinq.*
Bro-Gerne-Veur an hini eo.
Il s'agit de la Cornouailles Britannique.
Un enezenn an hini eo, un enezennig...
Il s'agit d'une île, d'une toute petite île.
N'anavezan hini ebet en diavaez eus Breizh.
Je n'en connais aucun hormis la Bretagne.
Evel un gwir skosad e tougez ur c'hilt !
Tu portes un kilt comme un vrai écossais.

SIZHUN XIX

KENTEL 3

AR GENTEL SKIANTOU AN NATUR

K = Ar c'helenner

T = Tangi

R = Rozenn

A = Anaig

- K - Skeudennoù laboused-mor a ziskouezin deoc'h hiziv.
- T - Al laboused a anavezan mat-tre.
- K - Peseurt re a anavezez neuze ?
- T - Ar sparfell, an durzhunell, an...
- K - Ne selaouez ket, Tangi, laboused an arvor a lavaran, laboused an argoad eo ar re-se. Sellit ouzh ar skeudennoù, sellit ouzh an hini gentañ.
Peseurt laboused eo ?
- R - Ur morvran an hini eo.
Sec'hañ a ra e zivaskell, pintet war ar reier.
- K - Ya, war ar reier e tiskuizh goude pesketa.
- A - Heñvel da Dangi.
Diskuizhañ a ra war e gador-skol goude...
- K - Peoc'h !
Sellit kentoc'h.
Uhel ha pell e nij an hini bras-mañ.
- R - Ur morskoul an hini eo.
Splujañ a ra diouzh an oabl pa wel ur pesk.
Gant e zaoulagad lemm e wel ar pesked en donvor.
- A - Ken prim hag ul luc'hadenn e spluj.
- T - Splujañ a ran me ivez.
- A - Ya, e-barzh da gibell e splujez !
- K - Peoc'h !
Sellit ouzh ar re farsus-mañ !
Sellit ouzh an hini beg ruz-mañ !
- T - Kavout a ra mat e vannig d'am soñj.
- R - Ur boc'hanig an hini eo !
Pegen plijus eo !
Siwazh, dont a ra da vervel war an aod gludet er mazout.
- K - Tangi, divinout a rez peseurt hini a zebr loustoni hag a lous kement lec'h e glud ?

- I - ...
- K - Bevañ a ra er perzhier-mor... war ar bernioù stronk e kav e voued...
Ne zivinez ket ?
- T - Divinout a ran met ne lavaran ket.
- K - Divinout a rez met ne lavarez ket... Ne gomprenan ket perak...
(SKOLIDI O YOUC'HAL EVEL GOUELINI)
- T - Ar re-mañ a zo sot-puilh !

GERIAOUEG

askell*, an a. <i>divaskell aile</i> luc'hadenn*, ul l. -où <i>éclat de lumière</i> roc'h*, ur r. <i>reler roche</i> turzhunell*, un d. -ed <i>tourterelle</i>	sot-puilh <i>complètement fou</i>	gludañ gludet <i>enduire de glu, engluer</i>
arvor, an a. <i>rivage de la mer ; partie maritime du pays</i> argoad, an a. <i>région boisée de l'intérieur des terres</i> boc'hanig, ar b. -ed <i>rouge-gorge</i> donvor, an d. <i>pleine mer</i> morskoul, ar m -ed <i>fou de bassan</i> morvran, ar m. <i>morvrini cormoran</i> sparfell, ar s. -ed <i>épervier</i> stronk, ar s. <i>ordure, crotte</i>		pintet <i>perché</i> splujañ splujet <i>plonger</i> youc'hal youc'het <i>crier</i>

Skeudennoù laboused mor a ziskouezln deoc'h hiziv.
Aujourd'hui je vais vous montrer (montrerais) des images d'oiseaux marins.
Splujañ a ra diouzh an oabl pa wel ur pesk.
Il plonge du ciel quand il voit un poisson.
Kavout a ra mat e vannig d'am soñj ... *A mon avis il aime bien son petit coup...*
Bevañ a ra er perzhier-mor... war ar bernioù stronk e kav e voued..
Il vit dans les ports.. il trouve sa nourriture dans les tas d'ordures...
Divinout a rez met ne lavarez ket.... Ne gomprenan ket perak...
Tu devines mais tu ne dis pas... Je ne comprends pas pourquoi...

SIZHUN XIX
KENTEL 4
AR GENTEL SPORT

- T = Tangi
R = Rozenn
A = Anaig
- T - Me eo an hini gwellañ en holl sportoù !
- R - Ya, an hini gwellañ gant e deod.
- A - Redek a rez buan ?
- T - Redek a ran ken buan hag ur marc'h.
Ken buan hag ur marc'h-skañv e redan !
- R - Ya, ken buan hag ur marc'h-koad e red.
- A - Lammat a rez uhel ?
- T - Lammat a ran tost da zaou vetrad !
Hag a-wechoù e lamman dreist daou vetrad !
- R - Ya, lammat a ra tost da zaou droadad...ha c'hoazh !
- A - Neulal a rez mat ?
- T - Neulal a ran evel ur pesk !
Evel ur silienn e neulian !
- R - Ya, neulal a ra evel ul leue, evel ur yar e neul !
- A - Gouzout a rez splujañ ?
Mat e splujez ?
- T - Splujañ a ran evel ul labous-mor !
Evel ur morskoul e splujan !
- R - Ya, splujañ a ra evel ur c'hazh !
- A - Krapat a rez war an tornaodoù ?
- T - Krapat a ran evel ur glazard.
Evel ur c'hazh-koad e krapan !
- R - Evel un olifant e krap.
- A - Sevel a rez an ahel ? An ahel karr-samm a savez ?
- T - Sevel a ran an ahel kant kilo ! Aes-tre e savan an ahel pounner !
- R - Ya, sevel a ra ahel e garrigell gant poan ha kargañ a ra e vragoù gant ar vec'h !
- A - Kac'hat a ra en e vragoù ?

GERIAOUEG

sill. (s.enn* ur s.) <i>anguille</i>	<i>skañv léger</i>	Kac'hat kac'het <i>aller à la selle</i>
ahel, un a. -ioù <i>essieu ; axe</i>		krapat krapet <i>grimper ;</i>
tornaod, an t. -où <i>falaise</i>		<i>se cramponner ;</i>
troadad, un t. -où <i>mesure d'un pied</i>		<i>saisir</i>

Ya, an hini gwellañ gant e deod. *Oui, le meilleur avec sa langue.*
 Ya, ken buan hag ur marc'h-koad e red.
Oui, il court aussi vite qu'un cheval de bois.
 Ya, lammat a ra tost da zaou droadad... ha c'hoazh !
Oui, il saute près de deux pieds et encore !
 Krapat a ran evel ur glazard. *J'escalade comme un lézard.*
 Ya, sevel a ra ahel e garrigell gant poan ha kargañ a ra e vragoù gant ar vec'h.
Oui, il lève l'essieu de sa charrette avec peine et il en remplit son pantalon .
 Kac'hat a ra en e vragoù ? *Il fait dans son pantalon ?*

SIZHUN XIX
KENTEL 5
AN ARNODENN

K = Ar c'helenner

T = Tangi

S = Ar skolidi

- K - Tennañ a ri ur bilhed e-touez ar re-mañ, Tangi.
- T - An hini kentañ a gemerln.
- K - Lenn petra zo skrivet ?
- T - Lenn a ran : "Jakez...Jakez Per..."
- K - Shakespeare an hini eo !
Kregiñ a ra mat an abadenn !
Gouzout a rez piv eo Shakespeare ?
- T - Jakez penaos ? Jakez-Per...Jakez-Per Helias ?
- K - Faziñ a rez.
Shakespeare an hini eo, n'eo ket Jakez-Per na Per-Jakez kennebeut !
- T - N'anavezan Jakez all ebet !
- K - N'anavezez ket shakespeare, ar skrivagner meur ?
- T - Ur skrivagner meur a anavezan, Per-Jakez Elias an hini eo !
- K - An hini brudetañ eus skrivagnerien Bro-Saoz eo Shakespeare !
Ne selaouez ket ar c'hentelioù !
- T - Eo, ar re a blij din a selaouan.
Plijout a ra din ar sportoù, ober a ran a-bep seurt.
- K - Hag ober a rez van gant danvezioù all ?
- T - Ya, ober a ran berzh gant an arzoù, ar sonerezh.
- K - Un notenn fall a lakln dit ! N'ouzez netra diwar-benn William Shakespeare ?
- T - Koulskoude e ouzon petra 'dalvez e anv e brezhoneg.
- K - Aa ! Lavaret a rez ec'h ouzez petra 'dalvez William Shakespeare ?
- T - Lom strilh-ar-per !
- K - Setu ma 'z eo Shakespeare ul liorzhour ha n'eo ket ur skrivagner !
- T - Krediñ a ran eo ur skrivagner ivez ul liorzhour.

GERIAOUEG

notenn*, un n. -où
note

arz, an a. -où *art*
Bro-Saoz
Angleterre
sonerezh, ar s.
musique

ober berzh
graet berzh
avoir du succès

Fazlañ a rez. *Tu te trompes.*

N'anavezan Jakez all ebet. *Je ne connais aucun autre Jacques.*

N'anavezet ket Shakespeare, ar skrivagner meur ?

Tu ne connais pas Shakespeare, le grand écrivain ?

Lom strilh-ar-per. (Jeu de mots) *Guillaume secoue les poires.*

Setu ma 'z eo Shakespeare ul llozhour ha n'eo ket ur skrivagner !

Voilà que Shakespeare est un jardinier et non pas un écrivain !

SIZHUN XIX

KENTEL 1, 2, 3, 4, 5

YEZHADUR/GRAMMAIRE

1 - LE SUBSTITUT DU NOM : AN HINI - AR RE

Ex : **Me eo an hini guellañ en holl sportoù.**
C'est le moi le meilleur dans tous les sports.

Sellit ouzh ar re farsus-mañ.
Regardez ces drôles-ci.

A - Un substitut remplace le nom défini devant un adjectif :

Ex : **An ti kozh.** *La vieille maison.*
An hini kozh. *La vieille (sous-entendu maison).*

- **An hini** remplace un nom singulier. S'il est suivi d'un adjectif, celui-ci porte la marque du genre du substitut (selon le nom que remplace celui-ci).

Ex : **An hini bras.** (masculin) *Le grand.*
An hini vras. (féminin) *La grande.*

- **Ar re** est le pluriel de **an hini**, il remplace un nom pluriel. Suivi d'un adjectif, celui-ci est toujours marqué d'une mutation de la série K/G adoucissante.

Ex : **Ar re vras.** *Les grands.*
Ar re gozh. *Les vieux.*

B - **An hini a - Ar re a / Celui, celle qui que ; ceux, celles qui que.**

Ex : **An den a gan.** *L'homme qui chante.*
An hini a gan. *Celui qui chante.*
Ar re a anavezet. *Ceux que tu connais.*

Le substitut peut remplacer le nom défini dans toutes ses fonctions comme ici, antécédent devant une subordonnée relative.

C - **Hini ebet/Aucun, aucune.**

Ex : **N'anavezan hini ebet.** *Je n'en connais aucun.*

De même le substitut remplace le nom devant **ebet**.

Ex : Den ebet. *Aucun homme.*

Tra ebet. *Aucune chose.*

Hini ebet. *Aucun(e).*

D - *Pronoms interrogatifs : peseurt hini - pehini/lequel - laquelle
peseurt re - pere / lesquels - lesquelles*

Ex : Peseurt hini a anavezez ? *Lesquels connais-tu ?*

Le substitut entre encore en composition pour créer des pronoms interrogatifs.

E - *An hini + verbe*

An hini s'emploie aussi comme auxiliaire d'insistance devant un verbe.

Ex : Rozenn an hini eo ! *C'est Rozenn !*

"Rozenn an hini eo !" se traduit de la même façon que "Rozenn eo", mais on insiste sur le fait que c'est bien Rozenn.

An hini en reprenant la place du premier segment devant le verbe met le premier en exergue : on insiste ainsi sur cet élément.

Dans le rôle d'auxiliaire d'insistance le substitut se présente toujours sous la forme "an hini".